Adroddiad i'r	**Pwyllgor Craffu Perfformiad**
Dyddiad y cyfarfod	**8 Mehefin 2023**
Aelod / Swyddog Arweiniol:	**Y Cynghorydd Barry Mellor (Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant) / Gary Williams (Cyfarwyddwr Corfforaethol - Llywodraethu a Busnes ac Uwch Berchennog Cyfrifol y Rhaglen Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol)**
Pennaeth Gwasanaeth	**Nicola Kneale (Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro, Strategaeth a Pherfformiad, Prosiectau, Newid Hinsawdd)**
Awdur yr adroddiad	**Helen Vaughan-Evans (Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd)**
Teitl	**Adolygu ac Adfywio Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol Cyngor Sir Ddinbych (2021/22–2029/30)**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Cynghori o ran craffu'r adolygiad ac adfywio Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol a gynhelir yn ystod 2023/24.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Rhannu a cheisio cefnogaeth ar gyfer y broses a gynhelir ac amserlenni disgwyliedig.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

3.1 cyflwyno sylwadau ar gychwyn y broses o adolygu ac adfywio Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol a gynhelir yn ystod 2023/24; a

3.2 cefnogi'r dull o adolygu'r Strategaeth a mabwysiadu Strategaeth wedi ei hadfywio yn gynnar yn 2024.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Cafodd Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol (2021/22-2029/30) ei mabwysiadu yn Chwefror 2021 yn dilyn datgan Argyfwng Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol gan y Cyngor yng Ngorffennaf 2019. Mae'r strategaeth lawn ar gael yma.

4.2 Bydd Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol Cyngor Sir Ddinbych (2021/22–2029/30) yn cael ei adolygu a'i hadfywio bob 3 mlynedd. Mae'r adolygiad ac adfywiad swyddogol cyntaf o'r Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol yn ystod 2023/24. Nid yw gweithrediad y Strategaeth yn dod i stop tra cynhelir yr adolygiad; mae gwaith yn parhau ar gyflymder sy'n cyd-fynd â'r adolygiad i gyflawni Cyngor Di-garbon Net sy'n Ecolegol Gadarnhaol a gostyngiad mewn allyriadau'r gadwyn gyflenwi.

4.3 Bydd yr adolygu a'r adfywio'n golygu gwerthuso:

a) cwmpas y strategaeth gyfredol.
b) y llwybrau targed i gyflawni targedau 2030 o Gyngor Di-garbon Net ac Ecolegol Gadarnhaol.
c) y camau gweithredu o fewn y strategaeth - beth sydd angen ei newid a beth sydd angen ei ychwanegu.
d) mesurau llwyddiant - a oes angen ychwanegu neu newid unrhyw rai.
e) y wybodaeth a ddarperir am gyllid, llywodraethu, gweithio mewn partneriaeth a rhannu dysgu.

4.4 Bydd y strategaeth yn cael ei diweddaru ac ychwanegir ati mewn ymgynghoriad ag eraill. Trefnir yr ymgysylltu canlynol:

a) Arolwg ar-lein yng ngwanwyn 2023 ar agor i'r cyhoedd, cynghorwyr a staff i roi eu barn ar beth maent yn ei hoffi ac nad ydynt yn ei hoffi am y strategaeth gyfredol a beth hoffent weld y strategaeth yn ei drin. Hyrwyddo'r arolwg gyda Chynghorau Ysgol.

b) Asesiad annibynnol ar yrwyr ariannol, cyfreithiol a rheolaethol sy’n berthnasol i’r strategaeth, y cyfleoedd i’w dilyn, y risgiau i’w rheoli, y bylchau i’w trin, ac unrhyw newid sydd ei angen o’r dull cyfredol.
c) Ymgysylltu â chynghorwyr trwy ail-sefydlu’r gweithgor gwleidyddol Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol trawsbleidiol a chwrdd hyd at 3 gwaith yn ystod 2023/24 i gyfrannu at yr adolygiad hwn.
d) Ymgysylltu â Staff y Cyngor ym Mehefin.
e) Ymgysylltu â bob pennaeth Gwasanaeth ac uwch dimau rheoli ynghyd â staff personél gwasanaeth allweddol trwy weithdai dros yr haf.
f) Gweithdy gyda grwpiau budd amgylcheddol allanol dros yr haf.
g) Diweddariadau i Sesiynau Briffio’r Cabinet a’r Uwch Dîm Arweinyddiaeth trwy gydol y broses.
h) Ymgysylltu â’r Bwrdd Cyllideb/Grŵp Craffu Cyfalaf yn yr Hydref.
i) Arolwg ar-lein yn yr Hydref/Gaeaf 2023 ar agor i’r cyhoedd, cynghorwyr a staff i roi eu barn ar ddrafft terfynol y strategaeth wedi ei hadfywio. Hyrwyddo’r arolwg gyda Chynghorau Ysgol.
j) Ymgysylltu â’r Pwyllgor Craffu Perfformiad ar y strategaeth cyn ei chyflwyno i’r Cabinet a’r Cyngor i’w mabwysiadu ddechrau 2024.

4.5 Y bwriad yw i’r strategaeth gael ei mabwysiadu gan y Cyngor yn Chwefror/Mawrth 2024 i fwydo i’r Cynlluniau Busnes Gwasanaeth ar gyfer 2024/25. Bwriedir i’r strategaeth gael ei chyflwyno i’r Pwyllgor Craffu Perfformiad cyn ei chymryd i’r Cabinet a’r Cyngor.

4.6 Bydd y Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd yn gweithio gyda Chyfathrebu Corfforaethol trwy gydol yr amser i sicrhau amseru a chyfathrebu mewnol ac allanol priodol yn ystod adolygiad y strategaeth.

5. Sut mae’r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1 Mae sicrhau fod y strategaeth yn parhau i fod yn berthnasol, yn gyfredol ac yn cael ei chefnogi yn allweddol i gefnogi datganiad Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol y Cyngor (2019) a oedd yn ymrwymo’r Cyngor i ddod yn Ddi-garbon Net erbyn 2030 a gwella bioamrywiaeth yn Sir Ddinbych. Mae adfywio’r targedau, llwybrau cyrhaeddiad a gweithgareddau yn rheolaidd yn helpu i gynnal y canolbwynt a'r dyhead sydd eu

hangen i gyflawni'r Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol 2021-2030 a fabwysiadwyd, trwy gefnogi'r gostyngiad mewn allyriadau carbon, cynnydd mewn dal carbon a gwella cyfoeth rhywogaethau ein tir er mwyn i'r Cyngor gyflawni ei nod 2030 o fod yn Ddi-garbon Net, Ecolegol Gadarnhaol a gostyngiad o 35% mewn allyriadau cadwyn gyflenwi.

5.2 Trwy gwblhau'r gweithgareddau yn y Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol 2021-2030 bydd yn cyfrannu'n uniongyrchol tuag at y themâu canlynol yn y Cynllun Corfforaethol 2022 - 2027: Sir Ddinbych sy'n fwy gwyrdd a Sir Ddinbych sydd wedi cysylltu'n well.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Nid oes unrhyw gostau'n codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn. Gellir cynnal yr adolygiad o fewn adnoddau staff ac ariannol sy'n bodoli.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1 Nid oedd eu hangen ar gyfer y papur hwn. Mae Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer y Strategaeth Hinsawdd ac Ecolegol ar gael ar gais. Bydd hwn yn cael ei ddiweddaru yng ngoleuni'r Strategaeth a ddiweddarwyd yn ystod 2023/24 a cyn i'r strategaeth fynd i Craffu, Cabinet a'r Cyngor i'w mabwysiadu.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Mae proses yr adolygiad ac adfywio'r strategaeth wedi ei thrafod gyda'r Arweinydd, Aelod Arweiniol, Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu, Tîm y Prif Weithredwr, Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Bwrdd Gweithredol Rhaglen Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol.

8.2 Trafodwyd yr angen ar gyfer cynnwys Aelodau yn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym Mawrth, a chefnogwyd yr argymhelliad i ail-sefydlu'r gweithgor trawsbleidiol Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol gan y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn Ebrill.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Mae Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol Cyngor Sir Ddinbych wedi golygu buddsoddiad ariannol sylweddol dros y blynyddoedd diweddar a bydd yn parhau i fod angen buddsoddiad wrth fynd ymlaen. Fodd bynnag, gallai'r pwysau ariannol mae'r Cyngor nawr yn eu hwynebu effeithio ar y cyllid sydd ar gael dros y blynyddoedd nesaf. Er y gellir cynnwys yr adolygiad ei hun o fewn adnoddau sy'n bodoli, mae'n bwysig fod y rhaglen yn parhau i weithio trwy gydol prosesau gosod cyllideb refeniw a chyfalaf y Cyngor pan ganfyddir gofynion adnoddau ychwanegol.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Nid oes yna unrhyw risgiau ychwanegol yn codi o'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000

11.2 Mae Adran 7.4.1 Cyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu swyddogaeth Craffu mewn perthynas ag adolygu a datblygu polisïau.